

Notitie

Opdrachtgever: M. Rietveld, White House Development

Auteur: ing. N. de Zwarte

Betreft: Quick scan Blokkerlocatie Gouda

Projectnummer: 2208

Datum: 30 maart 2020

Status: definitief

Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:

Natuurhistorisch Museum Rotterdam

Westzeedijk 345

3015 AA Rotterdam

telefoon: 010 – 266 04 70

e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl

www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Er zijn plannen voor woningbouw in de gemeente Gouda, provincie Zuid-Holland. De woningbouw is beoogd op de plek waar nu nog een distributiecentrum met kantoor van Blokker gevestigd is. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 40.000m² en ligt tussen de Burgemeester van Reenensingel, Burgemeester Mijsingel, Burgemeester Jamessingel en Gentseweg (Figuur 1).

In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is Bureau Stadsnatuur door bureau Wissing B.V. gevraagd om een quick scan voor de Wet natuurbescherming (Wnb) uit te voeren voor de initiatiefnemer White House Development.

Een quick scan is een verkennend onderzoek waarbij in kaart gebracht wordt wat de potenties zijn voor de aanwezigheid van onder de Wnb beschermde flora en fauna. Daarmee wordt beoordeeld in hoeverre de voorgenomen werkzaamheden in conflict zijn met mogelijk beschermde situaties. Deze rapportage beschrijft de toetsing op basis van veldwerk en literatuurstudie.

Figuur 1. De ligging van het plangebied in Gouda is aangegeven met een rood kader met luchtfoto in detail als inzet, rode lijn is de projectlocatie (© OpenStreetMap-auteurs 2019 en luchtfoto: Google Maps).

Methodiek

De flora en fauna quick scan bestond uit een veldinventarisatie in combinatie met een bureauonderzoek. Het (potentiële) voorkomen van een beschermde planten- of diersoort zijn hierbij zoveel mogelijk in kaart gebracht.

Soortenbescherming

Middels een bureauonderzoek zijn actuele verspreidingsgegevens van beschermde soorten verzameld. Dit levert een lijst met beschermde flora en fauna op die in de omgeving voorkomen.

Met de veldinventarisatie op 12 februari 2020 door een ecooloog is het gehele plangebied te voet onderzocht. Hierbij is gekeken naar de aanwezige beschermde soorten en de functie die het gebied kan vervullen. Waarnemingen zijn vastgelegd met GPS. Daarnaast is gebruik gemaakt van een verrekijker en camera.

De quick scan richt zich op de beschermde flora en fauna uit art. 3.1-3.10 uit de Wet natuurbescherming. In het kort komt dat neer op de beschermde soorten van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn aangevuld met enkele nationaal/provinciaal beschermde soorten. Ook de vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats krijgen hierbij extra aandacht, en gezien de tijd van de quick scan in het vroege voorjaar worden ook nesten en potentiële nesten genoteerd.

Gebiedsbescherming

In het kader van de gebiedsbescherming is onderzocht of de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied een extern effect kan hebben op beschermde natuurgebieden. Het gaat hierbij om beschermde natuurgebieden van het Europese netwerk Natura 2000 en het NatuurNetwerk Nederland (voormalige Ecologische Hoofdstructuur). Er is hierbij een analyse op hoofdlijnen gemaakt van de effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden en nieuwe inrichting van het plangebied op natuurgebieden in de directe omgeving. Hierbij is met name ook beoordeeld of stikstofdepositie een rol speelt, en of een zogenaamde Voortoets als vervolgonderzoek nodig is, waarbij integraal alle mogelijke effecten nader geanalyseerd moeten worden.

Beschermde houtopstanden

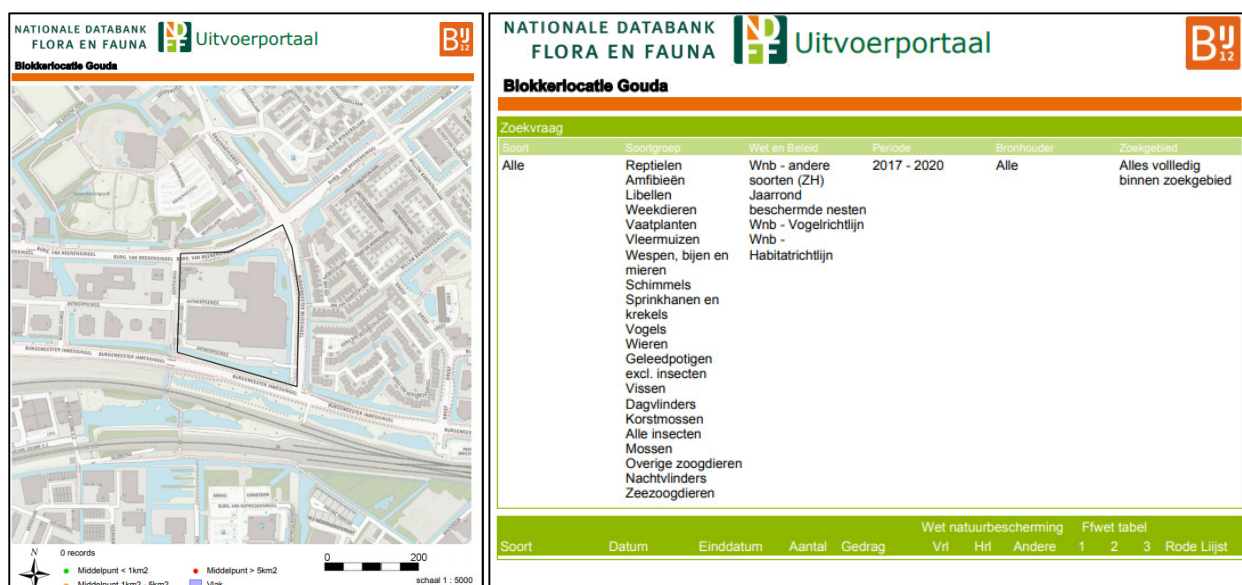
De voormalige Boswet is ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Onder bepaalde omstandigheden kan het vereist zijn om gekapte bomen te compenseren met nieuwe aanplant. Dit kan voorkomen bij grote aantallen bomen of monumentale bomen. Een gemeente kan ook specifieke eisen in een kapvergunning vastgelegd hebben. Uitgezocht wordt onder welke voorwaarden de bomen in het plangebied vallen.

Resultaten

Literatuurstudie

Vanuit de online database waarneming.nl is te zien dat eind 2019 een IJsvogel gezien is op het eilandje, tussen de Blokker-locatie en de Burgemeester Mijssingel. Dit is echter geen beschermde situatie en deze vogelsoort heeft daar geen nest, zo is uit veldonderzoek met zekerheid gebleken.

Er is ook gebruik gemaakt van het uitvoerportal van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). In deze database staan alle gevalideerde (dus betrouwbare) waarnemingen die in het land gedaan zijn en aangeleverd. Raadpleging van deze database leverde 0 records op van de afgelopen 3 jaar (dat is het relevante tijdvak voor beschermde flora en fauna), zie Figuur 2.

Figuur 2. Export vanuit de NDFF leverde 0 resultaten op (bron: NDFF).

Disclaimer: Deze informatie is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Uit de bestaande verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen (o.a. De Vlinderstichting 2020a en 2020b, Stichting Floron 2011, Creemers & van Delft 2009,), is niet gebleken dat op deze specifieke locatie beschermde soorten verwacht hoeven te worden. In de omgeving zijn geen beschermde soorten insecten, amfibieën, reptielen, vissen en grondgebonden zoogdieren bekend. De gebouwen en het omliggende terrein in de stedelijke context lenen zich daar ook niet voor.

Nader onderzoek is daarom vooral gericht op gebouwbewonende soorten die mogelijk nog niet eerder door een ecoloog zijn onderzocht, aangevuld met een check op de buitenruimte, waarbij met name bomen van belang zijn omdat hier vogels en vleermuizen in kunnen verblijven.

Soortbescherming met beschrijving van de onderzochte locaties

Het distributiecentrum is groot en bestaat uit verschillende te onderscheiden objecten die aan elkaar geschakeld zijn, met daarbij nog een deel buitenruimte. Deze worden hieronder kort beschreven, waarbij ook de beoordeling gegeven wordt.

1. Gebouwen van steen

Zie Figuur 3 tot en met Figuur 8.

Het oudste deel bestaat uit stenen bebouwing: deels een 6-laags kantoorpand, deels laagbouw en deels de gevel waar vrachtverkeer de overslag heeft. Alle overgangen en dilatatievoegen waren vrijwel zonder kieren of ruimten en goed onderhouden. Kozijnen zijn geïnspecteerd en vertonen geen gebreken en bieden geen openingen naar achterliggende ruimten voor diersoorten.

Er is maar één plek gevonden in het kantoorpand waarbij een kleine ruimte is (Figuur 8), maar gezien de openheid hiervan, het ontbreken van enige sporen (uitwerpselen, haren, vettige vlekken) en de aanwezige verlichting direct daaronder is het uitgesloten dat hier een verblijfplaats aanwezig is van jaarrond beschermde vogels (zoals Huismus *Passer domesticus* of Gierzwaluw *Apus apus*) of vleermuizen.

Via een hoge brandtrap is ook zicht op het dak verkregen (Figuur 14). Het dak bestaat uit bitumen en is vlak, zonder enige bescherming tegen wind of zon. Eventuele (restanten van) nesten van dakbroedende vogels zoals meeuwen of Scholekster *Haematopus ostralegus* zijn ook niet waargenomen. Daarmee zijn er geen opties gevonden voor nestgelegenheid van beschermde soorten.

Of het gebouw een spouw heeft is niet bekend, maar omdat geen enkele toegang gevonden is in de aanwezige muren, is dit ook niet meer van belang.

Figuur 3. Hoogbouw met kantoren.

Figuur 4. Laagbouw met leegstaande ruimtes.

Figuur 5. Losplaats "oudbouw" voor vrachtwagens.

Figuur 6. De dilatatievoegen zijn overal in goede conditie en geven geen ruimte voor dieren.

Figuur 7. Vrijwel alle aansluitingen zijn in zeer goede conditie en bevatten weinig tot geen spleten.

Figuur 8. De enige plek waar enige ruimte is; zonder sporen van diersoorten en met verlichting maakt dit onwaarschijnlijk als verblijfplaats.

2. Distributieloodsen, bekleed met plaatmateriaal

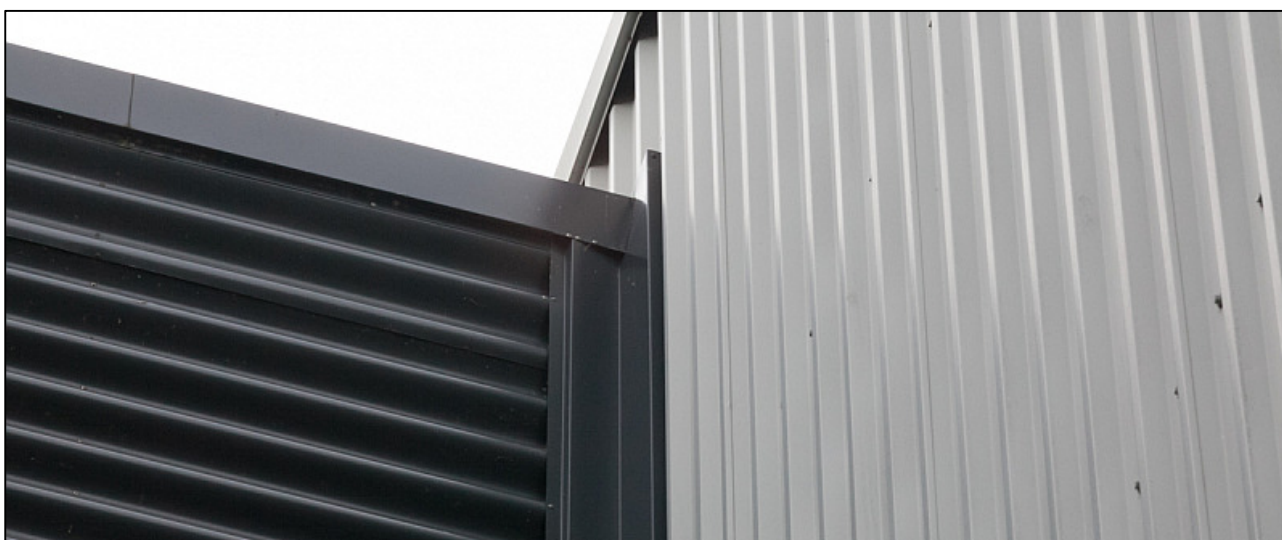
Zie Figuur 9 t/m Figuur 10.

De nieuwere delen bestaan uit grote distributieloodsen, bekleed met metalen platen. Dit plaatwerk is in zeer goede conditie en zorgvuldig aangebracht: er zijn geen oneffenheden gevonden (kieren of holtes die een beschermde diersoort een verblijfplaats kunnen geven), ook niet bij de aansluitingen tussen gebouwen of bij de dakranden.

Ook op kozijnen en randen is gezocht naar sporen van dieren (uitwerpselen, voedselresten), maar deze zijn niet aangetroffen. Er kon geen potentiële verblijfplaats worden ontdekt. Figuur 12

Figuur 9. Losplaats "nieuwbouw" voor vrachtwagens.

Figuur 10. Ook het plaatmateriaal is overal zeer strak aangesloten

Figuur 11. Losplaats op de korte kant tussen kantoren en grote losplaats in.

3. Buitenruimte

Zie Figuur 12 t/m Figuur 23.

Er is een klein deel buitenruimte rondom de gebiedsgrenzen van de projectlocatie. Ook dit is beoordeeld in het kader van deze ecologische quick scan. Deze buitenruimte is met name geschikt voor vogels. Tijdens veldbezoek werd dat ook bevestigd.

Er is in een naaldboom naast de fietsenstalling een verdacht nest aanwezig (Figuur 15 en Figuur 16): mogelijk van een Zwarte kraai *Corvus corone*, maar ook gebruik door Sperwer *Accipiter nisus* is mogelijk (De Baerdemaeker 2004). Om dit uit te sluiten moet er in de geschikte periode nog aanvullend onderzoek gedaan worden om dit vast te stellen, dan wel uit te sluiten.

Daarnaast is een boomgroep aanwezig naast de oude uitgang van vrachtverkeer aan de Burgemeester Mijssingel (Figuur 17). Hier staan twee bomen die nadere inspectie nodig hebben om uit te sluiten of deze gebruikt worden door vogels of vleermuizen. Mogelijk kan met een ladder of hoogwerker al een en ander uitgesloten worden. Zo niet, dan is specifiek veldonderzoek in de juiste periode van het jaar nodig.

Langs de oostkant van het distributiecentrum is een verwilderde Tongvaren *Asplenium scolopendrium* en Mannetjesvaren *Dryopteris filix-mas* gevonden (Figuur 21): mogelijk zijn deze aangeplant of meegekomen met tuinafval. Beide soorten zijn niet (meer) beschermd onder de Wnb.

Tot slot, is alle overige beplanting geïnspecteerd en zijn geen (potentiële) verblijfplaatsen gevonden voor vogels met een jaarrond beschermd nest of voor vleermuizen. Ook zijn er geen potenties voor een vaste liegroute of essentieel foerageergebied van vleermuizen die eveneens onder de jaarrond beschermde functionaliteit vallen.

Wel zijn de rietkragen aan de noordkant (Figuur 20) en aan de zuidkant (Figuur 23) geschikt voor broedende (water)vogels, wordt de karakteristieke windsingel van Levensbomen *Thuja spec.* gebruikt als rustplaats door diverse vogelsoorten (Figuur 22), net als al het overige heester- en bosplantsoen. Ook de begroeiing van de fietsenstalling (Figuur 16) valt hieronder. Al deze beplanting kan daarom niet in het broedseizoen worden verstoord door kap of door werkzaamheden in de directe nabijheid in deze periode. Alle bezette nesten en

broedende exemplaren van inheemse vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (art. 3.1 Wnb). Buiten de broedtijd kan dat wel.

Figuur 12. Parkachtige strook langs de lage, stenen oudbouw.

Figuur 13. Afwisselende sierheesters en bomen langs de bebouwing met nauwelijks (meer) betreden pad.

Figuur 14. Bomen zijn van formaat en steken ruim boven laagbouw uit. Het bitumen dak geeft geen ruimtes voor dieren.

Figuur 15. Nest in naaldboom: mogelijk van Sperwer - nader onderzoek is hiervoor nodig in voorjaar 2020.

Figuur 16. Begroeide fietsenstalling met daarachter de naaldbomen waarin het vogelnest zit.

Figuur 17. Bomengroep bij de oude uitgang Burgemeester Mijssingel: hier is nader onderzoek nodig in voorjaar-zomer 2020.

Figuur 18. Populier met scheur: dit kan een verblijfplaats zijn van vogels of vleermuizen.

Figuur 19. Holte in boom (mogelijk van Grote bonte specht *Dendrocopos major*) moet nader onderzocht worden.

Figuur 20. Riet en opgaande begroeiing aan de noordkant van het plangebied.

Figuur 21. Tongvaren (foto links) en Mannetjesvaren (midden) langs de oostkant van het distributiecentrum (foto rechts).

Figuur 22. Zeer karakteristieke 'windsingel', beplant met Thuja. Hier verblijven veel vogels in als schuilplaats; een nest is niet gevonden tijdens het onderzoek, maar kan in het broedseizoen zeker aanwezig zijn.

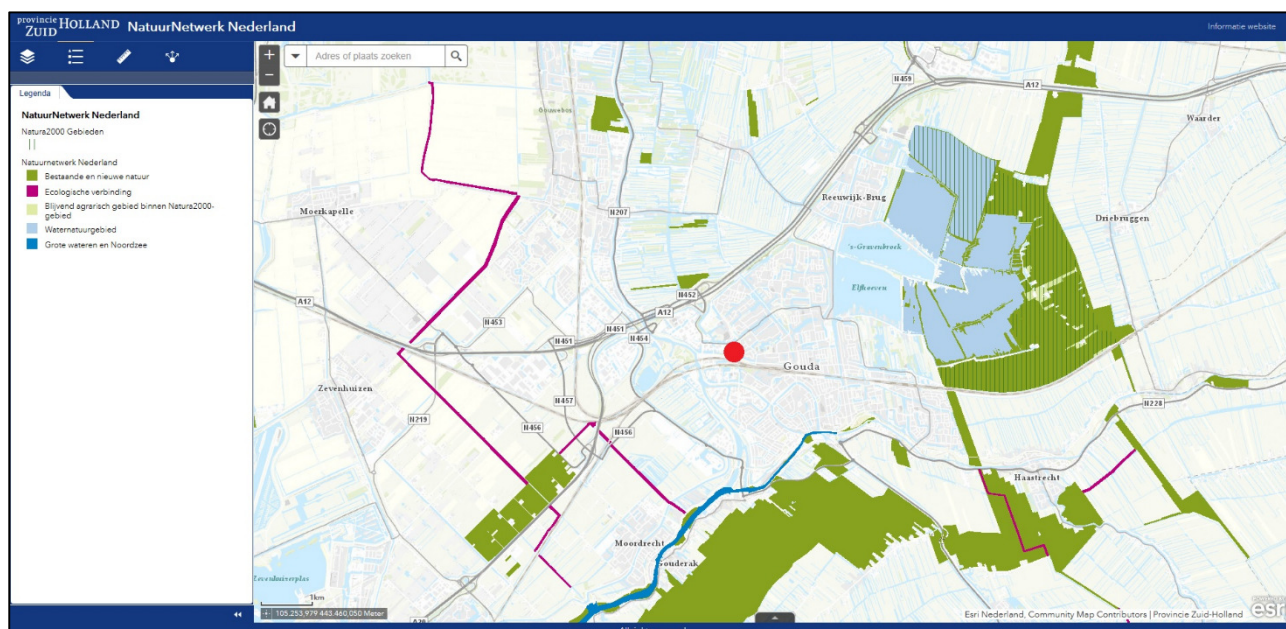

Figuur 23. Brede rietkraag ten zuiden van het terrein: in het broedseizoen waarschijnlijk bezet met diverse nesten van (water)vogels.

Gebiedsbescherming

De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein) is dermate groot (circa 4000 meter) dat een direct negatief effect op dit natuurgebied redelijkerwijs kan worden uitgesloten (Figuur 24). De ruimtelijke ontwikkeling vindt plaats binnen de stedelijke omgeving waar veel dagelijkse activiteit is. Veel potentiële verstoringbronnen (Ministerie van LNV 2020), zoals verlichting, geluid, trillingen of extra vervoersbewegingen, vallen weg tegen de omgeving. Bij de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied komt stikstof vrij. De Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein zijn Natura 2000-gebied op basis van de Europese Vogelrichtlijn. Dit gebied bevat geen stikstofgevoelige habitattypen. Een nadere berekening van de stikstofdepositie met behulp van het Aerius-rekenmodel is niet daarom niet nodig.

Het plangebied maakt ook geen onderdeel uit van het NatuurNetwerk Nederland (Figuur 24). De ruimtelijke ontwikkeling ontleent geen terrein van het natuurnetwerk en ontleent ook geen verbindingzones. De dichtstbijzijnde delen van het NNN worden gevormd door de Hollandsche IJssel en de Vijfde Tocht tussen Gouda en Moordrecht. Deze wateren liggen buiten de bebouwde kom, op grote afstand van het plangebied. Een wezenlijk negatief effect op de natuurwaarden of verbindende functie van het netwerk kan worden uitgesloten.

Figuur 24. Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van N2000 gebieden en NNN (bron: provincie Zuid-Holland).

Beschermde houtopstanden

De ruimtelijke ontwikkeling vindt plaats binnen de bebouwde kom van de gemeente Gouda. De bescherming van houtopstanden binnen de Wet natuurbescherming heeft betrekking op bomen buiten de bebouwde kom. Daarmee kan een overtreding op een artikel uit het hoofdstuk van beschermde houtopstanden uit de Wet natuurbescherming worden uitgesloten.

Conclusies

- Vanuit literatuurstudie zijn geen beschermde soorten bekend.
- Beoordeling soortenbescherming vanuit veldwerk:
 - Flora: Tongvaren en Mannetjesvaren gevonden, maar hebben geen specifieke bescherming vanuit de Wnb.
 - Insecten: geen beschermde soorten aanwezig.
 - Amfibieën en reptielen: geen beschermde soorten aanwezig.
 - Vissen: geen beschermde soorten aanwezig.
 - Grondgebonden zoogdieren: geen beschermde soorten aanwezig.
 - Vleermuizen: mogelijk aanwezig → **nader onderzoek nodig** voor de boomgroep aan de Burgemeester Mijssingel (Figuur 25).
 - Vogels: mogelijk aanwezig → **nader onderzoek nodig** voor de boomgroep aan de Burgemeester Mijssingel en de naaldboom bij de fietsenstalling (Figuur 25).
 - Voor al het groen geldt daarnaast: tijdens het broedseizoen kan dit niet worden verwijderd en in die periode kan ook niet vlak langs beplanting worden gewerkt wegens verstoring.
- Gebiedsbescherming: een negatief effect op N2000-gebieden wordt uitgesloten. Ook maakt het geen onderdeel uit van het NNN. Er is geen vervolg nodig vanuit de Wnb.
- Houtopstanden: overtreding is uitgesloten, omdat het plangebied binnen de bebouwde kom ligt. Er is geen vervolg nodig vanuit de Wnb.

Er wordt vanuit de Wnb niet verwacht dat er belemmeringen zijn voor de uiteindelijke herbestemming van het gebied. Ook wanneer bij nader onderzoek beschermde soorten worden vastgesteld, kan met een ontheffing uiteindelijk een alternatief worden aangeboden.

Figuur 25. Projectlocatie (rode lijn) met twee vierkanten met gele stippellijn: in die vierkanten bevinden zich bomen die nader onderzoek nodig hebben. Niet aangegeven: al het overige groen in de buitenruimte zoals bosschages, bomen en riet kan alleen buiten broedseizoen worden verwijderd indien nodig.

Aanbevelingen

- Laat de boomgroep aan de Burgemeester Mijssingel in eerste instantie met ladder of hoogwerker inspecteren. Daarna kan besloten worden of aanvullend onderzoek nodig is of niet. Bij nader onderzoek moet dan mogelijk het Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad NGB & Zoogdiervereniging 2017) gevolgd worden of het Kennisdocument van bepaalde jaar rond beschermde vogelsoorten.
- Inspecteer het nest dat mogelijk van Sperwer is in de periode april-juni of deze in gebruik is of niet.
- Voor de nieuwbouw die gaat plaatsvinden wordt geadviseerd "natuurinclusief bouwen" toe te passen, om zo kansen voor urbane natuur te creëren vanaf het ontwerp (Vink, Vollaard & de Zwarte 2017). Denk hierbij aan het integreren van nestkasten in bebouwing, het toepassen van inheemse beplanting die geschikt is voor verschillende diergroepen en het maken van een koppeling tussen wateropgave en hittestress door het toepassen van groen op daken en het groen inrichten van de buitenruimte. Een woongebied dat natuurinclusief wordt ingericht heeft niet alleen voordelen voor dieren, maar ook voor mensen. Het wordt een leefbare omgeving met positief effect op gezondheid, sfeer en zelfs vastgoedwaarde (Cox *et al.* 2017). Om het concept van natuurinclusief bouwen te integreren in de nieuwbouwplannen kan Bureau Stadsnatuur aanvullend advies geven.

Literatuur

Baerdemaeker, A. de. 2004. Het stedelijk gebied van Rotterdam als leefgebied van de Sperwer *Accipiter nisus*. De Takkeling 12 (3), 2004. pp 223-236.

Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem / Utrecht.

Boesveld, A. & A. Gmelig Meyling. 2011. Biotoopvoorkeuren van de Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Zoekbeeld 2011(1): 10-14.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis, Leiden.

Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

Cox, D.T.C., Shanahan, D.F., Hudson, H.L., Plummer, K.E., Siriwardena, G.M., Fuller, R.A., Anderson, K., Hancock, S. en K.J. Gaston. 2017. Doses of Neighborhood Nature: The Benefits for Mental Health of Living with Nature. *BioScience*. 67(2): pp. 147-155.

Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.

De Vlinderstichting. 2020a. NDFF Verspreidingsatlas dagvlinders. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/dagvlinders>, geraadpleegd op 16 maart 2020. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

De Vlinderstichting. 2020b. NDFF Verspreidingsatlas libellen. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/libellen>, geraadpleegd op 16 maart 2020. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

Janssen, J. & Schaminée, J. 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Kranenbarg, J., R. Struijk, M. Schiphouwer, J. Bergsma, K. Didderen & J. Herder. 2015. De vissen van Zuid-Holland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2020. Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Verkregen via <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?selectGebied=104&selectActiviteit=Woningbouw&submit=Toon+effecten&subjeffectenmatrix>, geraadpleegd op 12 maart 2020. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.

Mostert, K. & J. Willemsen. 2011. Voorlopige werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

Natura 2000. 2020. Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. Verkregen via <https://www.natura2000.nl/gebieden/zuid-holland/broekvelden-vettenbroek-polder-stein>, geraadpleegd op 12 maart 2020. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Oosterhuis, R. 2018. Huismus *Passer domesticus*. Pp. 522-523 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels; wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Stichting Floron. 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Vink, J., Vollaard, J. & N. de Zwarte. 2017. Stadsnatuur maken/Making Urban Nature. Nai010 uitgevers, Rotterdam.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017. Versie maart 2017. Netwerk Groene Bureaus/Zoogdierverseniging, Odijk/Nijmegen.

Websites:

<http://www.libellenet.nl/>

<https://ndff-ecogrid.nl/>

<http://www.verspreidingsatlas.nl/>

<http://www.vlindernet.nl/>

<http://www.vogelatlas.nl>

<http://www.waarneming.nl>

Bijlage – Wettelijk kader

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huisspitsmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermd andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)'). Voor de verordening, zie: <http://bit.ly/2n5cKWP>

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de beleidsregel, zie: <http://bit.ly/2ml3pMk>

6. Vogelsoorten met een (potentieel) ongunstige staat van instandhouding in Zuid-Holland (artikel 3.1)

Naar aanleiding van artikel 3.1 lid 5 heeft Bureau Stadsnatuur een lijst opgesteld van vogelsoorten waarbij verstoring van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding in Zuid-Holland. Het betreft soorten die als broedvogel in de provincie voorkomen en waarvoor onder de Flora- en faunawet reeds een jaarronde bescherming van nestlocaties en vaste rustplaatsen gold (de onder de Flora- en faunawet als 'categorie 1 t/m

4' gekwalificeerde soorten), aangevuld met soorten die op basis van actuele gegevens van Sovon een ongunstige staat van instandhouding kennen (de voorheen als 'categorie 5' gekwalificeerde soorten met een negatieve populatietrend en/of een kleine, kwetsbare populatie) en waarvoor derhalve gemitigeerd of gecompenseerd zou moeten worden in geval van conflicterende ruimtelijke ontwikkeling en beheer.

Deze lijst is niet uitputtend en kan naar aanleiding van ontwikkelingen in de toekomst worden gewijzigd op basis van ecologisch zwaarwegende omstandigheden, zoals veranderingen in populatie-omvang of areaal van een soort. Het effect van de ingreep op de instandhouding van de soort is uiteindelijk leidend in de afweging of sprake is van een beschermde (en daarmee ontheffingsplichtige) situatie. Het gaat om de volgende 85 soorten:

Appelvink	Groene specht	Krooneend	Roerdomp	Tureluur
Baardmannetje	Grote gele kwikstaart	Kwak	Roek	Veldleeuwerik
Blauwe reiger	Grote karekiet	Kwartelkoning	Scholekster	Velduil
Boerenwaluw	Grote mantelmeeuw	Kleine zilvreiger	Slechtvalk	Visdief
Bontbekplevier	Grutto	Lepelaar	Slobeend	Waterral
Boomvalk	Havik	Matkop	Snor	Watersnip
Bosuil	Huismus	Middelste zaagbek	Sperwer	Wielewaal
Bruine kiekendief	Huiszwaluw	Noordse stern	Spotvogel	Wilde eend
Buizerd	Grote zilvreiger	Nachtegaal	Spreeuw	Wintertaling
Dwergstern	Ijsvogel	Oeverzwaluw	Sprinkhaanzanger	Woudaap
Eider	Kerkuil	Ooievaar	Steenuil	Wulp
Gele Kwikstaart	Kievit	Patrijs	Steltkluit	Zomertaling
Gierzwaluw	Kleine bonte specht	Porseleinhoen	Stormmeeuw	Zomertortel
Goudvink	Kleine plevier	Purperreiger	Strandplevier	Zilvermeeuw
Graspieper	Kluit	Raaf	Tafeleend	Zwarte roodstaart
Grauwe Klauwier	Kneu	Ransuil	Tapuit	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Koekoek	Ringmus	Torenvalk	Zwartkopmeeuw

7. Beschermde habitatrichtlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenknolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinis
Platte schijfthoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfijn
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreeppad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Potvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

8. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: *verspreidingsatlas.nl*):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis
Brede wolfsmelk	Knolspirea	Stijve wolfsmelk	Boommarter	
Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert	
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das	
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn	
Glad biggenkruid	Ruw parelzaad	Grote vos	Gewone zeehond	

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos	

9. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnachtorchis	Wilde Weit
------------------------	------------	--------------	----------------	-----------------	------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

10. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en verstoring van planten en dieren moet worden voorkomen.

11. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een

randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

12. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

13. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/categorie/product/7-ontheffingverlening-soorten.html>

14. Gedragscodes

Gedragscodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragscodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragscodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

15. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/vergunningen-en-meldingen/groene-handhaving>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85

mail: meldingFfwet@ozhz.nl

website: <http://www.natuurzuidholland.nl/contact/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Afdeling Toezicht en Handhaving

Postbus 550

3300 AN Dordrecht